

Nye regler om magtanvendelse i serviceloven

Baggrund og politisk proces

Serviceeftersyn af magtanvendelsesreglerne i 2017

- Arbejdsgruppe og referencegruppe
- Ankestyrelsens praksistjek
- Børne- og Socialministeriets afrapportering af 21. marts 2018

Politiske forhandlinger fra april 2018 til august 2018

Tre politiske aftaler af 31. august 2018

- Ændrede magtanvendelsesregler på handicapområdet
- Ændrede magtanvendelsesregler på demensområdet
- Ændrede regler om botilbud og almene plejeboliger

Lov nr. 498 af 1. maj 2019 (lovforslag L 156)

- Fremsat 6. februar 2019
- Vedtaget 23. april 2019
- Træder i kraft 1. januar 2020 (bortset fra regler om nyt råd: 5. juli 2019)

Lovforslag om magt

Opdeling af servicelovens kapitel 24 i fire kapitler

- Kapitel 24 Alle voksne med betydelig og varig funktionsnedsættelse
 - Kapitel 24 a Kun voksne med handicap
 - Kapitel 24 b Kun voksne med demens
 - Kapitel 24 c Besøgsrestriktioner (alle)
- Det gældende kapitel 24 a om domfældte bliver til kapitel 24 d

10 hovedelementer i lovforslagets del om magtanvendelse

- Husorden
- Magtanvendelsesreglernes formål
- Fysisk guidning
- Afværgehjælp
- Fastholdelse m.v.
- Tryghedsskabende velfærdsteknologi
- Låsning og sikring af yderdøre og vinduer
- Kortvarig fastholdelse i hygiejnesituationer
- Registrering og indberetning
- Klageadgang

Regler, der ikke ændres

Overordnede betingelser for magtanvendelse

- Målgruppe
- Proportionalitet, herunder socialpædagogisk indsats
- Skånsomhed

Særlige døråbnere (§ 125)

Stofseler (§ 128)

Flytning uden samtykke (§§ 129 og 129 a)

Besøgsrestriktioner (§§ 137 a-137 d → kapitel 24 c)

Særlige indgreb over for domfældte (kapitel 24 a → kapitel 24 d)

Kapitel 24

Alle voksne med betydelig og varig
funktionsnedsættelse

Husorden (§ 123)

Forslag

- Lederen af bo- og dagtilbud kan fastsætte en vejledende husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold på bo- eller dagtilbuddets fællesarealer.
- Omfatter kun tilbud efter serviceloven – ikke efter almenboligloven.
- Borgere og pårørende skal inddrages i udarbejdelsen, og borgerne skal gøres bekendt med indholdet.
- Overtrædelse af husordener kan ikke sanktioneres.
- Udgør ikke magtanvendelse, men er placeret i magtanvendelseskapitlet, da husordener er egnede til at forebygge magtanvendelser.

Formål

- At præcisere rammerne for adgangen til at fastsætte husordener.
- At skabe et øget fokus på fællesskabet på bo- og dagtilbud.

Magtanvendelsesreglernes formål (§ 124, stk. 2)

Forslag

- Anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten må alene ske for at sikre personens omsorg, værdighed og tryghed eller tilgodese hensynet til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet eller hensynet til andre.

Formål

- At præcisere formålet med magtanvendelsesreglerne.
- At styrke borgernes retssikkerhed.
- At tilgodese hensynet til fællesskabet og andre.

Fysisk guidning (§ 124 b)

Forslag

- Personalet kan anvende fysisk guidning over for personer som led i omsorgen, herunder for at sikre tryghed og trivsel på bo- og dagtilbud.
- Må ikke indebære fastholdelse (i modsætning til børneområdet).

Formål

- At præcisere, at fysisk guidning ikke er magt, men omsorg.
- At præcisere rammerne for fysisk guidning.

Afværgehjælp (§ 124 c)

Forslag

- Personalet kan kortvarigt fastholde eller føre en person væk fra en situation, når det er nødvendigt for at afværge væsentlig ødelæggelse af indbo eller andre værdier.
- Krav om ting af væsentlig økonomisk værdi eller affektionsværdi.

Formål

- At forhindre tingsskade, både af hensyn til den, der ejer tingen, men også af hensyn til den borger, der er ved at ødelægge tingen.

Fastholdelse m.v. (§ 124 d)

Forslag

- Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for den pågældende selv eller andre.
- I forhold til de gældende regler om fysisk magtanvendelse fjernes kravet om forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen, ligesom betingelsen for fastholdelse m.v. lempes fra "væsentlig personskade" til "fare".

Formål

- At sikre, at personalet har de rette redskaber til at forhindre personskade i akutte situationer.

Tryghedsskabende velfærdsteknologi (§§ 128 a-b)

Forslag

- Terminologien "alarm- og pejlesystemer" ændres til "tryghedsskabende velfærdsteknologi".
- "Tryghedsskabende" udelukker spiserobotter, robotstøvsugere o. lign.
- Anvendelsesområdet udvides, så det bliver muligt
 - at anvende velfærdsteknologier i borgerens egen bolig og
 - at registrere bevægelser/fald.
- Der kan aldrig gives tilladelse til videoovervågning.
- Kommunalbestyrelsens afgørelse tidsbegrænses til 12 måneder.
- Der nedsættes et særligt råd for tryghedsskabende velfærdsteknologi.

Formål

- At gøre bestemmelsen bredere og tidsløs.
- At gøre det tydeligt, hvilke teknologier der må anvendes.

Nyt råd for tryghedsskabende velfærdsteknologi

- Består af Socialstyrelsen, Sundhedsstyrelsen, Ankestyrelsen, Teknologisk Institut og Institut for Menneskerettigheder.
- Følger udviklingen af tryghedsskabende teknologier.
- Kommer mindst én gang om året med forslag til en liste over tryghedsskabende velfærdsteknologier, der skal kunne anvendes efter magtanvendelsesreglerne.
- Listen sendes i høring hos relevante interessenter, herunder KL og DH.
- Listen sendes til Social- og Indenrigsministeriet, som mindst én gang årligt udsteder en officiel (udtømmende) liste over de tryghedsskabende velfærdsteknologier, der kan anvendes efter magtanvendelsesreglerne.
- Rådet blev nedsat den 5. juli 2019, så første liste kan træde i kraft samtidig med lovforslaget den 1. januar 2020.

Principper for VELTEK-rådets arbejde

Rådet skal sikre, at hver teknologi er egnet til at understøtte borgerens

- Tryghed
- Omsorg
- Værdighed
- Sikkerhed
- Bevægelsesfrihed
- Selvbestemmelse

Principperne fremgår af forretningsordenen for rådet (bek. nr. 676 af 2. juli 2019).

Låsning og sikring af yderdøre og vinduer (§ 128 c)

Forslag

- Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare.
- Ikke aflåsning af døre til botilbuddets indendørs fællesarealer → Ikke hjemmel til frihedsberøvelse.
- Tidsbegrænset afgørelse på 12 måneder.

Formål

- At forebygge personskade.

Kapitel 24 a

Kun voksne med handicap

Kortvarig fastholdelse i personlig hygiejne-situationer (§ 136 a)

Forslag

- Personalet kan kortvarigt fastholde en person i personlig hygiejne-situationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.
- Personalelederen skal på baggrund af indberetningen vurdere, om der er behov for at bede kommunalbestyrelsen om at træffe en afgørelse.
- Fastholdelse mere end 1 gang inden for 6 måneder → Personalelederen er forpligtet til at anmode kommunalbestyrelsen om at træffe afgørelse.
- Kommunalbestyrelsens afgørelse tidsbegrænses til 12 måneder.
- Magtanvendelsesbekendtgørelsens liste over hygiejnesituationer udvides.

Formål

- At sikre, at personalet har de rette redskaber til at varetage omsorgen for borgeren i personlig hygiejne-situationer.
- At fastholde myndighedsinddragelse ved gentagne indgreb.

Kapitel 24 b

Kun voksne med demens

Kortvarig fastholdelse i personlig hygiejne-situationer (§ 136 c)

Forslag

- Personalet kan kortvarigt fastholde en person i personlig hygiejne-situationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.
- Intet krav om afgørelse fra kommunalbestyrelsen på noget tidspunkt.
- Magtanvendelsesbekendtgørelsens liste over hygiejnesituationer ophæves for demensmålgruppen (således at den fremover kun gælder for handicapmålgruppen). Det betyder, at det er personalet, der skal vurdere, om der er tale om en hygiejnesituation.

Formål

- At sikre, at personalet har de rette redskaber til at varetage omsorgen for borgeren i personlig hygiejne-situationer.

Fastholdelse mv. ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd (§ 136 d)

Forslag

- Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed
 - når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende over for de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet, eller
 - i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Formål

- At sikre, at personalet har de rette redskaber til at varetage andre borgeres tryghed, værdighed og sikkerhed

Tryghedsskabende velfærdsteknologi (§ 136 e)

Forslag

- Overordnet set de samme ændringer som pendantbestemmelsen i kapitel 24, dvs. ændret terminologi, nedsættelse af råd og udvidelse af anvendelsesområde.
- Den udvidede adgang til at anvende velfærdsteknologi over for personer med demens videreføres, dvs. hjemmel til anvendelse uden afgørelse, hvis borgeren ikke modsætter sig anvendelsen.
- Som noget nyt kan en evt. fremtidsfuldmægtig eller værge også modsætte sig anvendelsen, hvilket vil bevirke, at anvendelse forudsætter afgørelse.
- Hvis borger, fremtidsfuldmægtige eller værge modsætter sig, skal der træffes afgørelse efter reglerne i kapitel 24. Denne afgørelse kan gøres tidsubegrænset (svarer til de gældende regler).

Formål

- At videreføre den udvidede adgang på demensområdet.
- At give en evt. fremtidsfuldmægtig eller værge indflydelse.

Flytning uden samtykke (§ 136 f)

Forslag

- Den udvidede adgang til flytning uden samtykke i forhold til personer med demens videreføres, dvs. hjemmel til flytning på baggrund af afgørelse fra kommunalbestyrelsen (og ikke Familieretshuset (tidl. Statsforvaltningen)), hvis borgeren ikke modsætter sig flytningen, og borgerens værge eller fremtidsfuldmægtige samtykker.
- Ingen indholdsmæssige ændringer i forhold til de gældende regler.

Formål

- At flytte de særlige demensregler til demenskapitlet og derved gøre reglerne mere overskuelige.

Fælles procesregler

Registrering og indberetning

Forslag

- Alle magtanvendelsesindgreb (ikke omsorgsindgreb) skal registreres og indberettes til personalelederen
- Personalelederen skal indberette til kommunalbestyrelsen og tilsynet.
- Personalelederen skal jævnligt (ca. 1 gang månedligt) orientere borgerens pårørende, værge, fremtidsfuldmægtige eller anden repræsentant om anvendte indgreb.
- Det er præciseret i lovbemærkningerne, at indberetningen skal bruges i dialogen mellem personaleleder og medarbejder som et vigtigt element i læring og refleksion, og at det derfor er vigtigt, at personalelederen gennemgår og opbevarer indberetningen.

Formål

- At tydeliggøre processen for registrering og indberetning.
- At give pårørende m.v. mulighed for at klage over anvendte indgreb.

Hvad skal registreres og indberettes?

+ Registrering og indberetning

- Afværgehjælp
- Fastholdelse m.v.
- Kortvarig fastholdelse i hygiejnesituationer
- Anvendelse af særlige døråbnere
- Anvendelse af stofseler
- Anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi med forudgående afgørelse
- Dørlåsning
- Flytning uden samtykke

% Registrering og indberetning

- Fastsættelse af husorden
- Fysisk guidning
- Anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi uden forudgående afgørelse

Klageadgang

Forslag

- Følgende indgreb kan indbringes for kommunalbestyrelsen
 - Fysisk guidning, afværgehjælp, fastholdelse m.v., kortvarig fastholdelse i personlig hygiejne-situationer uden forudgående afgørelse og anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi uden forudgående afgørelse
- Følgende indgreb kan indbringes for Ankestyrelsen
 - Særlige døråbnere, dørlåsning, anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi med forudgående afgørelse og kortvarig fastholdelse i personlig hygiejne-situationer med forudgående afgørelse.

Formål

- At gøre det tydeligt af hensyn til borgernes retssikkerhed, at alle foranstaltninger kan påklages til myndighederne.

Spørgsmål?